

kende Arbeidersorganisaties ook hier ter stede in dit opzicht stimulerend werkte. Betrekkelijk al spoedig begon ook van die zijde een agitatie naar aanleiding van de onvoldoende steun. Daar werd dan onzerzijds gedebatteerd. Het debat op vergaderingen van tegenstanders of andersdenkenden was in die dagen nog normaal en algemeen. Ikzelf was er een ijverig beoefenaar van. Op hoeveel vergaderingen heb ik vóór augustus '14 en daarna niet het woord gevoerd! Ik herinner me levendig nog b.v. mijn debat op de eerste bijeenkomst die de pas opgerichte N. Anti-oorlograad hier in de Doelenzaal belegde en waar o.a. de toen bekende professor Casimir het woord voerde. Ook aan die „burgerlijke” actie, waar bekende S.D.A.P.-ers als Schaper aan deelnamen, lieten wij uiteraard de felle kritiek niet ontbreken.

Het Plaatselijk Comité belegde ook talrijke vergaderingen voor arbeidersvrouwen alleen, meestal in het reeds genoemde Verenigingsgebouw, waar vrouwelijke sprekers optraden. Zo b.v. een bekende Christen-socialiste mevrouw Koomans. Ook de Bond van Christen-socialisten voegde zich namelijk in het voorjaar van 1915 bij de Samenwerkende Arbeiders. En de reeds vermaarde dichteres mevrouw Henriëtte Roland Holst, die in 1915, nadat zij jaren buiten elke organisatie had gestaan, weer een groepje om zich heen verenigde, dat in het voorjaar van 1916 samensmolt met de S.D.P., behoorde ook tot de geliefde spreeksters. Weldra probeerden wij aan die arbeidersvrouwen-vergaderingen, die altijd overdag plaats vonden, straatdemonstraties te verbinden, waarbij de politie ons beiden, mij als voorzitter en mevrouw Roland Holst, die aan de kop liepen van de vrouwenstoet van meestal huisvrouwen in de afschuwelijke bonte schorten die ze toen droegen, van de stoet trachtte af te snijden. Er werd nl. al vrij spoedig door burgemeester Zimmerman een verbod van straatdemonstraties afgekondigd, vooral toen de S.D.A.P. en de moderne vakverenigingen zulk een demonstratie naar de avond verlegden wat tot ongeregelheden van kwajongens-elementen aanleiding gaf. In het algemeen echter hadden onze vergaderingen – ook van de vrouwen – een heel rustig verloop. Ze bereikten een climax pas bijna drie jaar na het uitbreken van de oorlog in de zomer van 1917, met de zogen. aardappelrelletjes, toen dit geliefde volksvoedsel reeds in het begin van de zomer zo schaars was geworden, dat vrouwen tot plundering van aardappelschuiten kwamen. Aardappelen voor uitvoer bestemd.